

N:o 48.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af 11 kap.
13 § strafflagen.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till laguskottets behandling hänvisad motion n:o 95, anförda herrar *Anders Olsson* i Mårdäng och *Jonas Andersson* i Ölsund hufvudsakligen följande:

»I en vid 1893 års riksdag väckt motion, n:o 65, hemstälde vi om ändring af 13 § 11 kap. strafflagen i syfte att åtalsrätt för hemfridsbrott enligt 10 och 12 §§ samma kap. måtte tillerkännas allmän åklagare äfven i de fall, då målseganden uraktlåter att till åtal angifva den brottslige.

Som motiv för denna hemställan anförde vi dels att brott, hvarom nämnda §§ handla, icke varda beifrade på grund af okunnighet och dels att den förorättade af fruktan för hämnd uraktlåter att till åtal angifva den brottslige.

Den ringa uppmärksamhet, vårt yrkande rönte i så väl laguskottet som Riksdagens båda kamrar, skulle kunna tydas så, att vårt förslag innebure något oberättigadt, hvarför det således icke borde förnyas. Men då vi af de skäl, som lades till grund för afstyrkande och afslag, ej kunnat öfvertygas om den föreslagna ändringens obehörighet eller obehöflighet, tillåta vi oss å nyo göra framställning i ämnet.

Laguskottet ville hålla före, att de brott, hvarom 10 och 12 §§ 11 kap. strafflagen handla, äro af den beskaffenhet, »att målseganden bör tillerkännas rätt att pröfva, huruvida rättskränkningen» bör beifras eller icke, i det man med rätta bör kunna fordra yrkande på rättskränkningens be-

straffande såsom ett kännetecken derpå, att rättskränkningen varit af så allvarlig art, »att statens ingripande i och för dess bestraffande bör inträda». »Samhällets intresse i hemfridsbrottens beifrande torde enligt utskottets åsigt vid sådant förhållande vara tillräckligt tillgodosedt med nuvarande bestämelse», att allmän åklagare är pliktig åtala sådana brott, som hos honom af målseganden angifvas.

Hvad först angår det påståendet, att målseganden bör tillerkännas pröfningsrätt för att undersöka, huruvida rättskränkningen är af den art, att den bör beifras, tillåta vi oss i anledning deraf draga den slutsatsen, att, då i berörda paragrafer bestämmes, hvilka brott af förenämnda beskaffenhet äro med straff belagda, den pröfning målseganden skall företaga, innan han yrkar på åtal, måste bli en pröfning, huruvida rättskränkningen är att hänföra till hvad i nämnda §§ benämnas brott, och ej huruvida den är af mer eller mindre allvarlig beskaffenhet. Eljest måste man ur detta resonnement draga den slutsatsen, att pröfningen gäller att utröna, huruvida brottet är ett brott enligt 10 och 12 §§, som skall åtalas, eller om det är ett brott enligt samma §§, som icke skall åtalas.

Med afseende på denna pröfning anse vi det ingalunda vara för- enadt med någon fara, att äfven allmän åklagare tillerkännes rätt att anställa den, ty med kändedom af strafflagens tydliga föreskrift angående hemfridsbrott borde allmän åklagare vara så pass kvalificerad, att han ej framställer olagligt ansvarsyrkande.

Hvad angår det påståendet, att samhällets intresse i fråga om dessa brott »torde» vara »tillräckligt tillgodosedt», tillåta vi oss hysa en derifrån afvikande mening. Samhällets intresse och skyldighet sträcker sig, enligt vår åsigt, icke blott dertill, att goda och nödiga föreskrifter lemnas till ledning för dess medlemmar, och att det stadgas straff för brott mot så väl den enskilde som ock mot statens eller samhällets lagar; samhället bör ock tillse, att icke hinder förefinnas, så att dessa icke blifva till- lämpade.

»Då de i lag stadgade straffens ändamål utan tvifvel är att bekämpa brottsligheten såsom en social och samhällelig företeelse», anse vi det vara i samhällets intresse att ställa den under allmänt åtal.

Hvad angår det undantag, vi i vår motion vid 1893 års riksdag gjorde angående § 11, hemställa vi nu, att allmän åklagare tillerkännes åtalsrätt äfven i der omnämnda fall.

Innan vi framställa vårt yrkande, tillåta vi oss uttala såsom vår mening, att bestämmelserna rörande de fall, då allmän åklagare är pliktig att ingripa och då han är förhindrad att göra det utan särskild angifvelse, icke äro fullt konsekventa.

Om t. ex. — för att nu icke gå utom 11 kap. strafflagen — allmän åklagare å allmän väg påträffar en drucken person, som dessutom förer oljud utan att på något sätt göra skada, då är han berättigad att väcka åtal, men vet han, att en niding slagit sönder dörrar och fönster i grannens gård, då måste han invänta angifvelse, innan åtal kan väckas. Uteblifver angifvelsen, går den enligt vår åsigt större brottslingen fri, under det den för mindre brott åtalade blir dömd och straffad.

Detta förhållande är efter vårt förmenande icke fullt öfverensstämmande med det allmänna rättsmedvetandet, som fordrar likhet inför lag.

Såsom ett ytterligare stöd för nödvändigheten af här åsyftade lagförändring tillåta vi oss nämna, att Gefleborgs läns landsting på länsstyrelsens förslag tillsatt en komité för utredning af frågan, hvilka orsakerna till de i vissa delar af detta län allt för ofta föröfvade våldsbragderna kunna vara. Nämnda komité hade i sitt till samma landstings senaste sammanträde afgifna utlåtande förordat ändring angående åtalsrätten såsom ett af de medel, komiterade förordat till bot mot de öfverklagade förhållandena.

Vi våga ock nämna, att vårt vid sistlidet års riksdag framlagda förslag i våra respektive valkretsar omfattades med stora sympatier.

På grund af hvad vi här anfört, få vi yrka,

att Riksdagen ville för sin del besluta följande ändrade lydelse af 13 § 11 kap. strafflagen.

§ 13.

Brott, som i 10, 11 och 12 §§ sagdt är, må åtalas af allmän åklagare eller målsegande».

I det utlåtande, 1893 års lagutskott afgaf i anledning af herrar Anders Olssons och Jonas Anderssons då i ännu väckta motion yttrades:

»Med afseende å ifrågavarande brott anser sig utskottet böra franhålla, att desamma måste anses vara af den beskaffenhet, att målseganden bör tillerkännas pröfningsrätt, huruvida rättskränkningen skall beifras eller icke, i det man synes med rätta kunna fordra målsegarens yrkande på rättskränkningens bestraffande såsom ett kännetecken derpå att rättskränkningen varit af den allvarliga beskaffenhet, att statens verksamhet i och för dess bestraffande bör inträda. Samhällets intresse i hemfridsbrottens beifrande torde, enligt utskottets åsigt, vid sådant förhållande vara tillräckligt tillgodosedt med nuvarande bestämmelse, enligt hvilken allmän åklagare är

pligtig åtala sådana brott, som hos honom af målseganden angifvas. Den af motionärerna anmärkta omständighet, att endast ett fåtal hemfridsbrott plåga beifras, torde vidare icke — såsom motionärerna förmena — hafva sin grund deri, att dessa brott äro undantagna från allmänt åtal, utan beror fast hellre derpå, att de vanligast förekommande formerna af hemfridsbrott nemligen de, som omförmålas i 12 §:s senare moment, så nyligen som genom 1890 års lagstiftning belagts med ansvar ifrån att förut hafva varit straffria.»

Då den förnyade framställning i förevarande ämne, hvilken vid denna riksdag förelegat till utskottets behandling, icke kunnat öfvertyga utskottet om lämpligheten att frånträda den ståndpunkt i ämnet, som af senaste lagutskott intagits, samt hvad i ofvannämnda utlåtande yttrats, enligt utskottets mening, jemväl måste ega tillämpning i fråga om förbrytelse enligt 11 § af förevarande kapitel, eller brytande af hemfrid genom husransakan af obehörig person eller i olaga ordning, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 april 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.
